

VN/36093/2024

Luontoliiton lausunto maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Helsingissä 12.3.2025

Maa- ja metsätalousministeriön luonnoksen mukaan metsästyslain 41 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi suurpetojen kohdalla säännös, jonka mukaan lupaharkinnassa on otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Ministeriön ehdotetulla muutoksella haluttaisiin edistää perustuslain 7 §:ssä säädettyä oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen, sillä kannanhoidollisen metsästyksen ja suunnitelmallisen kannanhallinnan estyminen heikentää ihmisten turvallisuutta.

Esityksessä luontodirektiivin tiukasti suojeltuja suurpetoja hoidetaan ja niiden kantoja suojellaan vähentämällä yksilöiden määrää vuosittain niin kutsutun kannanhoidollisen metsästyksen avulla, jossa saaliiksi saatujen suurpetojen osat kuuluvat metsästystä harrastaville. **Näin ollen kyse on trofeemetsästyksestä, jossa rauhoitettuja eläinlajeja saa laillisesti hankkia itselleen metsästysmuistoksi.**

Suurpetokantoja säädellään jo nykyisellään vahinko- ja turvallisuusperusteisilla poikkeusluvilla, jonka lisäksi suurpetoja menehtyy myös liikenteessä. Lisäksi salametsästys verottaa suurpetokantoja, ja suurpetoja kuolee myös luonnollisista syistä.

Maa- ja metsätalousministeriön esitys on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa

Suurpedot kuten susi, karhu ja ilves kuuluvat EU:n luontodirektiivin (92/ 43/ETY) liitteen IV tiukasti suojeltuihin lajeihin. Susi on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Tiukasti suojeltujen lajien tappaminen on kiellettyä luontodirektiivin artiklan 12 perusteella ja tulisi siis sallia vain tapauskohtaisesti ja erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, mikäli mitään muuta vaihtoehtoa ei ole. Uhanalaisten lajien kuten suden kuuluminen metsästyslain mukaiseen riistaeläinluokitukseen on ristiriidassa Euroopan unionin ja lajien tiukan suojelun kanssa.

Etukäteen asetetut vuosittaiset kaatokiintiöt eivät ole perusteltuja, koska poikkeukset tiukasta suojelujärjestelmästä on arvioitava 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti jokaisen pyyntiluvan kohdalla erikseen riippumatta ajankohdasta. Euroopan komission mukaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädetyillä poikkeuksilla ei ole tarkoitus rajoittaa tiukasti suojeltujen lajien kantojen kasvua¹.

¹ Kirjallisesti vastattava ensisijainen kysymys komissiolle P-005412/2021 Susien tappaminen susikannan kasvun säätelämiseksi, vahinkojen ehkäisemiseksi ja susien hyväksyttävyyden edistämiseksi, 7.12.2021.

Suomessa korkein hallinto-oikeus on todennut (KHO:2023:99), että luontodirektiivin tiukasti suojeltuun lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys ei ole hyväksyttävä syy luontodirektiivistä poikkeamiseen.

Suurpetojen aiheuttamia turvallisuusuhkia käsitellään tapauskohtaisesti 16 artiklan (1)(c) mukaisesti poikkeuslupina. Tuomiossaan (asia C-674/17)[1]) Euroopan unionin tuomioistuin totesi, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvalla poikkeuksella ei voida tavoitella päämääriä, jotka kuuluvat 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdissa määriteltyjen poikkeuksien piiriin. Tuomiossaan tuomioistuin totesi, että 16 artiklan 1 kohdan nojalla ei voida myöntää poikkeusta, jos poikkeamisella tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa jollakin muulla tyydyttävällä ratkaisulla².

Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohta velvoittaa jäsenvaltiot toimittamaan tarkat ja asianmukaiset syyt muiden tyydyttävien vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttumiselle (päätös C-342/05). Päätöksen siitä, onko muu ratkaisu tyydyttävä tietyssä tosiasiallisessa tilanteessa, on perustuttava objektiivisesti todennettavissa oleviin seikkoihin, kuten tieteellisiin ja teknisiin näkökohtiin.

Ministeriön esitys on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa ja rikkoo vilpittömän yhteistyön periaatetta. Vilpittömän yhteistyön periaate mukaan: "Vilpittömän yhteistyön periaate velvoittaa jäsenvaltion toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joilla varmistetaan EU:n perussopimuksista ja säädöksistä johtuvien veloitteiden täyttäminen. Periaate velvoittaa myös pidättäytymään kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa EU:n tavoitteiden toteutumisen. Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut, että sillä on ehdoton ensisijaisuus jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön.

Suurpetojen metsästys pahentaa konflikteja

Euroopan parlamentin tilaaman tutkimuksen mukaan (Large Carnivore Management Plans of Protection: Best Practices in EU Member States) **"Metsästyksen käyttö suurpetojen populaatioiden hallinnassa on osoittautunut tehottomaksi ja jopa haitalliseksi kotieläinvahinkojen estämisessä"**.

Euroopan komission analyysi korostaa kohdistamattoman tappamisen tehottomuutta seuraavasti: **"Kohdistamaton tappaminen (l. metsästys) ei vaikuta vähentävän susihyökkäyksiä kotieläimiä kohtaan, ellei sitä tehdä niin laajamittaisesti, että se tosiasiallisesti vähentää susikannan tiheyttä laajoilla alueilla."** Tämäntyyppinen metsästys ei kuitenkaan olisi yhteensopiva luontodirektiivin tavoitteiden kanssa, ja sen tuomitsee myös suuri osa Euroopan kansalaisista.

Luontoliitto muistuttaa, että metsästys vaikuttaa kielteisesti lajien kantoihin ja vinouttaa luonnonvalintaa, millä voi olla vakavia seurauksia kuten populaation geneettisen terveyden heikentyminen ja sen sosiaalisen dynamiikan häiriintyminen. Ruotsissa tehdyt tutkimukset karhuista osoittivat, että metsästys johti luonnonvalinnan vääristymiseen ja muutoksiin eläinten käytöksessä. Se myös muuttaa populaation dynamiikkaa, mikä vaikuttaa sen lisääntymiskykyyn³.

² C-674/17 – Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola

³ Frank, S. C., Ordiz, A., Gosselin, J., Hertel, A., Kindberg, J., Leclerc, M., Pelletier, F., Steyaert, S. M., Støen, O. G., Van de Walle, J. and Swenson, J. E. (2017). "Indirect effects of bear hunting: a review from Scandinavia." U

Suurpetoja ei tarvitse metsästä

Luontoalan tutkijat eivät tue metsästystä kannanhoidon keinona ja vastustavat suurpetojen tappamista, kun tavoitteena on rajoittaa populaatioiden kokoa, lisätä ihmisten sietokykyä, toimeentuloa tai pelkoa⁴.

Kiintiön asettaminen sille, kuinka monta sutta voidaan tappaa, antaa yhteiskunnalle väärän viestin. Tällaista luontoarvoja runnovaa toimintatapaa ei pidä hyväksyä. Ehdotettujen suurpetojen tappolupien lisäksi suurpetoja uhkaa niihin kohdistuva jatkuva salametsästys.

Metsästysvuonna 2023/2024 Suomessa kuoli tilastojen mukaan 75 sutta, vaikka kannanhoidollista metsästystä ei sallittu. Vuoden 2025 maaliskuun susikanta on ennustettu vain 224–369 yksilön suuruiseksi. Susikanta on Luonnonvarakeskuksen mukaan jakautunut kahteen osapopulaatioon, joiden painopiste on itäisessä ja läntisessä Suomessa. Nämä osapopulaatiot eivät ole geneettisesti elinvoimaisia, sillä populaatioiden välillä ei tapahdu riittävästi muuttoliikettä⁵. Suomen susikanta on niin pieni, ettei se kestä lisäkuolleisuutta, jonka kannanhoidollinen metsästys aiheuttaisi. Kahden vuoden kannanhoidollinen metsästyskokeilu järjestettiin vuosina 2015 ja 2016. Kokeilu sai susikannan romahtamaan, eikä kokeilu muuttanut ihmisten negatiivista asennetta susia kohtaan.

Suurin osa susista ammutaan Suomessa poronhoitoalueella, jossa sudenmetsästystä ei rajoiteta. Näin ollen 36 % Suomen pinta-alasta ei ole enää lisääntyvää susikantaa.

Susikannan terveys pitää taata suojelulla

Susi on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi (EN). Uhanalaisia lajeja tulee pyrkiä auttamaan siten, että yksilöiden määrä luonnossa lisääntyisi ja lajien kannat muuttuisivat elinvoimaisiksi.

Susikanta on Suomessa epäsuotuisalla suojelutasolla ja tarvitaan toimia, jotta kanta olisi suotuisalla suojelutasolla koko Suomen alueella.

Euroopan unionin tuomioistuin vahvisti tänä kesänä, että suojeltuja lajeja ei voida metsästä, kun niiden suojelun taso on epäsuotuisa kansallisella tasolla⁶.

Metsästyslain 20§ yleisten vaatimusten mukaisesti metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti. Suden kannanhoidollinen metsästys ei ole kestävää ja se muodostaa uhan myös Skandinavian susikannalle, joka on riippuvainen Suomesta vaeltavista yksilöistä. Skandinavian susikanta kärsii pahasta sisäsiirtoisuudesta, johtuen poronhoitoalueen petopolitiikasta, joka estää susien vaeltamisen maiden välillä. Laaja petotyhjiö eristää pohjoismaiden susikannat toisistaan. Tämä on aiheuttanut vakavaa sisäsiirtoisuutta Ruotsin ja Norjan susikannalle.

Perustuslain 7 §:

Esityksessä suurpetojen kannanhoidollista metsästystä perustellaan perustuslain 7 §:n viitaten, jossa todetaan, että jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

⁴ M.L. Lute, N.H. Carter, J.V. López-Bao, J.D. Linnell

Conservation professionals agree on challenges to coexisting with large carnivores but not on solutions

⁵ https://www.researchgate.net/publication/367525835_Suomen_susikannan_suotuisan_suojelutason_vii_tearvojen_maarittaminen_Loppuraportti_2022

⁶ <https://www.avukati.org/wp-content/uploads/2017/08/CP240118EN-2.pdf>

Vaikka onnettomuuksia voi tapahtua, ei voida sanoa, että suurpedot ovat vaarallisia ihmisille. Suden kohdalla, 1900-luvulta nykypäivään, ei ole kuollut yhtään suomalaista suden vuoksi. Ihmisen kuolemaan johtavia susihyökkäyksiä ei ole raportoitu Euroopassa 40 vuoteen. Karhu on aiheuttanut 1900-luvulla yhden kuoleman, kun lenkkeilijä osui emokarhun ja pentujen väliin. Ilves ja ahma eivät ole aiheuttaneet yhtään tilastoitua kuolemaa Suomen itsenäisyyden aikana.

Metsästys ei lisää turvallisuutta

Väite siitä, että ilman metsästystä suurpetokannat olisivat vaarallisempia ihmisille, ei kestä tarkastelua. Näkemykselle, että suurpetoja on metsästettävä, jotta niiden ihmisarkuus pysyisi yllä, ei ole tieteellistä näyttöä. Maailmanlaajuisessa tutkimuksessa karhujen hyökkäyksistä ihmisten kimppuun todetaan: "Hyökkäysten määrässä ei ole merkittävää eroa karhun metsästyksen sallivien ja sen kieltävien maiden välillä."

Poikkeavasti käyttäytyviä tai vahinkoa aiheuttavia suurpetoja voidaan jo nykyisellä käytännöllä poistaa poikkeusluvilla. Suunniteltu kannanhoidollinen metsästys kohdistuu pääasiassa yksilöihin, jotka eivät aiheuta haittaa. Jahtien avulla ei paranneta henkilökohtaista turvallisuutta, vaan toimitaan jopa päinvastoin, sillä tietyille alueille kerääntyy jahdeissa suuri määrä aseistautuneita henkilöitä, jotka muodostavat mahdollisen turvallisuusuhan luonnossa liikkujille.

Karhua koskevassa päätöksessä KHO:2023:99 (kohta 26) Korkein hallinto-oikeus tuomioistuin on todennut että, "karhujen ihmisarkuuden ylläpitäminen ei muodosta luontodirektiivin kannalta hyväksyttävää itsenäistä päämäärää".

Esityksen aiheellisuutta tulee tarkastella sen perusteella, onko se yhteensopiva tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa, jotta välttyttäisiin EU:n lainsäädännön perusperiaatteiden rikkomuksilta.

Sudet säätelevät oman populaationsa tiheyttä

Kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään esityksen mukaan vaikuttamaan alueellisiin tiheytyksiin ja siten vähentämään suurpetojen liikkumista alueilla, joilla on ihmistoimintaa. Luonnossa ei ole esityksessä mainittuja suurpetotiheytyksiä, sillä saman lajin yksilöiden- ja eri lajien välille muodostuu kilpailua resursseista. Tämän seurauksena nuoret yksilöt vaeltavat etsien itselleen omaa elintilaa. Susireviirien tai ilvesten ja karhujen elinpiirien kutsuminen tihentymiksi osoittaa luontotietämyksen puuttetta. Minteriön ehdotukselta puuttuu tieteellinen perusta, ja se näyttää perustuvan pikemminkin poliittisiin syihin kuin ekologiaan tosiasioihin.

Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys ei ole nykyaikaisen ekologisen ymmärryksen mukaista, ja se on ristiriidassa luontokadon pysäyttämisen kanssa. Suurpetojen kannan kokoa säätelevät lajin pentutuotto, saaliseläinten määrä ja elinympäristö.

Esityksessä suurpetoja pidetään pelkästään ongelmana ja kuluna yhteiskunnalle. Suurpedot lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja ovat tärkeä osa ekosysteemiä.

Suurempi suurpetokanta ehkäisisi hirvieläinvahinkoja

Suurpedoilla on tärkeä rooli luonnossa. Jotta suurpedot täyttäisivät ekologisen roolinsa, niiden kantaa pitäisi kasvattaa tuntuvasti. Susien ja muiden suurpetojen vähäinen määrä on johtanut pienten hirvieläinten (valkohäntäkauris, metsäkauris ja täpläkauris) runsastumiseen, ja sen myötä hirvieläinten aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet.

Hirvieläimet ovat runsastuneet viimeisen 50 vuoden aikana ja levittäytyneet uusille alueille. Pohjoisamerikkalainen vieraslaji valkohäntäkauris levittäytyy yhä pohjoisemmaksi. Valkohäntäkauriskanta on arvioitu talvella 2023–2024 noin 117 000 yksilön suuruiseksi. Valkohäntäpeura, aiheuttaa > 6000 liikenneonnettomuutta vuosittain Suomessa⁷.

Samalla myös maa- ja metsätalousvahinkojen määrä on kasvanut ja liikenneonnettomuuksien määrä lisääntynyt. Sorkka-raportin mukaan hirvieläinten suomalaiselle yhteiskunnalle aiheuttama lasku on vuosittain 140 miljoonaa euroa⁸.

Suurpedot vähentävät hirvieläinten määrää, minkä seurauksena myös liikenneonnettomuudet vähenevät. Suurpedot vähentävät myös pienpetojen määrää.

Suden suojelulla on valtava potentiaali ilmastonmuutoksen ratkaisemisessa

Tutkimukset osoittavat, että villieläinten suojelu voi olla tehokas hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiratkaisu. Villieläimet ovat puuttuva linkki biologisen monimuotoisuuden lisäämisen ja ilmastomme välillä.

Susi on yksi yhdeksästä tärkeimmästä luonnonvaraisesta lajista, joiden on tuoreessa raportissa tunnistettu vaikuttavan hiilidioksidin sitomiseen merkittävästi. Näiden lajien osuus on yli 95 %:ia vuotuisesta globaalista tavoitteesta ottaa talteen 500 miljardia hiilidioksiditonnia ilmakehästä vuoteen 2100 mennessä⁹. Sudet kasvattavat hiilinieluja ja parantavat hiilensidontaa muun muassa metsästämyllä ravinnoksi kasvibiomassaa syöviä laiduntajia.

Suurpetojen kanssa on opittava elämään rinnakkain

Suurpetojen liikkuminen ihmisasutuksen läheisyydessä pihoilla ja taajamissa todetaan ongelமாக্সি, joka ratkaistaan sallimalla suurpetojen kannanhoidollinen metsästys. Suurpetojen käytös ei poikkea merkittävästi muiden villieläinten käytöksestä, sillä lähes kaikkia nisäkkäitä voi tavata alueilla, missä on ihmistoimintaa. Villieläinten on sopeuduttava ihmisen muovaamaan elinympäristöön, ja niiden on siedettävä ihmisten läsnäoloa, sillä ihmistoimintaa on lähes kaikkialla Suomessa. Suurpetohavainnot pihapiireissä ovat lisääntyneet nykyaikaisen tekniikan avulla, sillä riistakamerat ja muut valvontalaitteet ovat arkipäiväistyneet. Suurpetojen ja muiden villieläinten liikkuminen pihapiireissä dokumentoidaan näin ollen vuoden ympäri. Ennen havaintoja tehtiin pääosin lumisena vuodenaikana jälkien perusteella.

Mahdollista pelkoa sutta kohtaan tulee pyrkiä lieventämään välittämällä asiallista tietoa sudesta ja muista suurpedoista ja niiden käyttäytymisestä negatiivisen uutisoinnin sijaan. Myös ympäristö- ja luontokasvatuksen osuutta kouluissa tulee lisätä.

Nykyään useampi laji on vaarassa kuolla sukupuuttoon ihmisen toiminnan vuoksi kuin koskaan aiemmin. Tutkijat ovat todenneet, että eläinten hyödyntäminen – metsästys mukaan lukien – on yksi suurimmista syistä siihen.

Lausunnon keskeinen sisältö

Kannanhoidollinen metsästys aiheuttaa turhaa lisäkuolleisuutta, joka estää susi, ilves- ja karhukannan kasvua.

⁷ <https://link.springer.com/article/10.1007/s10344-023-01652-8>

⁸ <https://tapio.fi/wp-content/uploads/2023/10/SORKKA-raportti-08102023.pdf>

⁹ Schmitz et al. 2023. Trophic rewilding can expand natural climate solutions. Nature Climate Change.

Suurpetokantoja säädellään jo nykyisellään vahinko- ja turvallisuusperusteisilla poikkeusluvilla, jonka lisäksi suurpetoja menehtyy liikenteessä. Lisäksi salametsästys verottaa suurpetokantoja. Tämän lisäksi suurpetoja kuolee luontaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön ehdotukselta puuttuu tieteellinen ja oikeudellinen perusta. Ehdotus näyttää perustuvan pikemminkin poliittisiin syihin ja metsästäjien etuihin kuin ekologisiin tosiasioihin.

Suurpedot kuten susi, karhu ja ilves kuuluvat EU:n luontodirektiivin (92/ 43/ETY) liitteen IV tiukasti suojeltuihin lajeihin. Tiukasti suojeltujen lajien tahallinen tappaminen (metsästys) on kiellettyä luontodirektiivin artiklan 12 perusteella ja tulisi siis sallia vain tapauskohtaisesti ja erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, mikäli mitään muuta vaihtoehtoa ei ole.

Euroopan unionin luontodirektiivi on ensisijainen suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön.

Kunnioittavasti,

Sami Säynevirta

Vanhempi järjestöpäällikkö

Luontoliitto ry

Lisätiedot:

Christa Granroth

Luontoliiton suurpetojaoston jäsen

c.granroth@gmail.com

Francisco Sánchez Molina

Luontoliiton suurpetovastaava

+358 44 516 6227 (in English)

francisco.sanchez@luontoliitto.fi